

Witbloemige planten heb ik bij dit late onderzoek niet meer gezien. Ze zijn hier anders niet zoo heel zeldzaam. Graag had ik de grijsbehaarde varieteit gevonden. Die schijnt hier in de buurt niet voor te komen.

Trouwens ik mag toch wel tevreden zijn met wat ik op Callunagebied zag. Misschien wordt er iemand door opgewekt, ook eens onze mooie struikheide te bekijken. Wie weet, wat er nog voor den dag komt. Ik hoop er dan nog in „De Levende Natuur” over te lezen.
Malden. JOH. JANSSEN.

STRANDVONDSTEN.

Tuimelaar (Tursiops tursio).

OP de strandexcursie van de Ned. Nat. Hist. Ver. afd. Haarlem vonden we op 29 November 1925 even ten zuiden van IJmuiden een tuimelaar (*Tursiops tursio*). Het was een ♂, $\pm 2,45$ M. lang, vertoonde een lange buiksneede en verkeerde in vrij sterk rottende toestand. Eenige weken daarna ging ik de kop halen, een onsmakelijk

werkje, dat je echter voor de goede zaak moet over hebben. De schedel verhuisde naar 's Rijks Museum van Nat. Historie te Leiden, terwijl de beide borstvinnen naar het bekende adres, den Heer A. B. van Deinse te Rotterdam gingen.

In Augustus 1926 hoorde ik van den Heer J. Drijver dat er een tuimelaar bij IJmuiden gestrand was. Den 21sten Aug. ging ik kijken en vond het dier tusschen de schelpenslag van Duin en Kruidberg en de Zuidpier van IJmuiden. Het was een tuimelaar van bijna 3.25 M. lang, maar zoo gehavend, dat er niets meer te redden viel. Dit exemplaar had vrij sterk afgesleten tanden, en ik heb toen nog een oogenblik aan de ouderdomsvariëteit. *Tursiops tursio obtusus* van Schlegel gedacht. Een der tanden sneed ik uit en zond die aan den Heer van Deinse; die mij berichtte dat het ongetwijfeld een gewone tuimelaar was.

Den 10den October 1926, de dag van den hevigen storm, vonden we even ten zuiden van Zandvoort weer een groote tuimelaar ($\pm 3,00$ M. lang), die ook reeds te veel vernield was om op te zenden.

Vandaag 16 Januari 1927 vonden we bij strandpaal 70, ten Zuiden van Zandvoort een jonge tuimelaar. Het dier had nog geen duidelijke tanden,

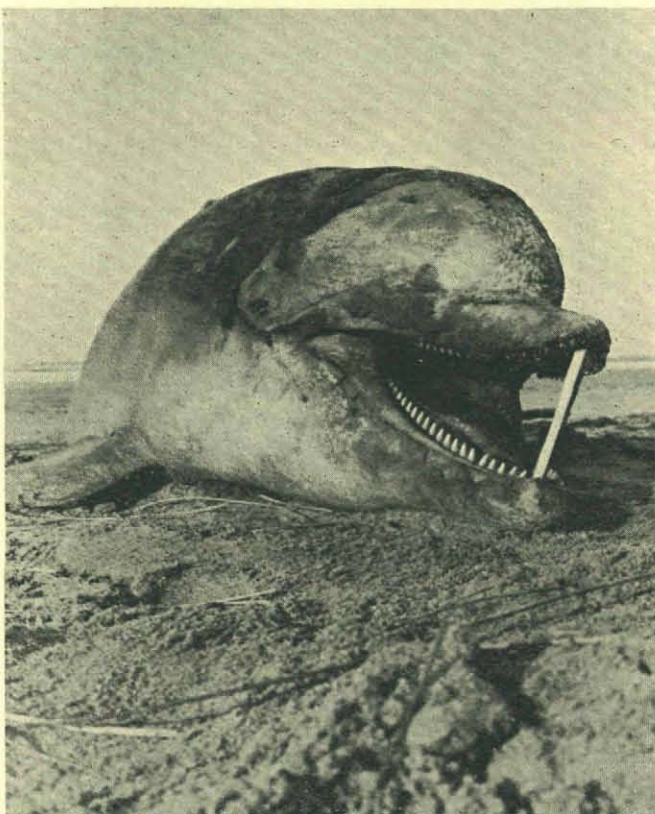


Foto 1. Kop en tanden van de Tuimelaar ♂. (*Tursiops tursio*).
Strand onder IJmuiden.
29 November 1925. Foto JAN P. STRIJBOS.

wel waren ze reeds voelbaar in de kaak; de lengte was ± 1.60 M. Ook dit exemplaar had een lange buiksnede, maar was verder nog vrij gaaf. Een paar dagen later zond ik dit voorwerp in z'n geheel naar Leiden; het maakt thans deel uit van de collecties van 's Rijks Museum van Nat. Historie. (Foto 2 en 3.)

In Juli 1926 werd er door eenige visschers uit Genemuiden een tuimelaar gedood in de Zuiderzee; het dier werd eenige tijd tentoongesteld in Kampen en daarna begraven. Later, in December werd de schedel van dit dier „gered” door Dr J. Metzelaar.

Maanvisch. (Orthagoriscus mola.)

Den 12den December 1926 deden we tijdens de strandexcursie der afdeeling Haarlem weer een andere vondst; ten Noorden van Zandvoort werd een groote en zeer zonderling gevormde visch gevonden. We hebben toen gemompeld van „Koffervisch”. Ik herinnerde mij een afbeelding van deze visch in Dr. J. J. Tesch „Het Leven der Zee” en bij m'n thuiskomst was m'n eerste gedachte de juiste naam op te zoeken, maar voordat ik aan dit voornemen gevolg had kunnen geven, werd er gescheld en stond Dr. J. Metzelaar voor m'n neus, dien ik meteen van onze strandvondst vertelde.



Foto 2. Jonge Tuimelaar (*Tursiops tursio*) lang $\pm 1,6$ M. Strand ten Zuiden van Zandvoort. 16 Januari 1927.

Foto JAN P. STRIJBOS.

„We hebben vanmorgen een soort koffervisch gevonden, een reuze beest.” Hoe groot of het dier dan wel was, vroeg de visschenkenner, die direct geïnteresseerd was.

„Juist gemeten 1.04 M.” was m'n antwoord.

„Dan hebben jelui geen koffervisch gevonden, was het misschien een koffer met visch?”

Maar toen ik in het ruwe den vorm van de visch op den rand van de krant schetste, gingen z'n oogen wijd open en fluisterde hij: „mola, dat kan niet anders dan *Orthagoriscus mola* zijn”.

Meteen knoopte hij z'n jas dicht, zocht z'n hoed en vroeg „waar ligt de visch, heb je jutte zakken, pincettes, buisjes, formaline, touw, electriche zaklantaarns; ik breng nu eerst vrouw en kinderen weg en over een kwartier ben ik weer terug en gaan we het beest halen”.

Het werd een avontuurlijke tocht in den donkeren avond. Volgens m'n stellige overtuiging lag onze visch ten Noorden van den Nieuwen Zeeweg. We reden dus dezen weg af; het begon zwaar te misten, bovendien brandde maar een der autolantaarns. Heelhuids kwamen we aan het eind van den Zeeweg; Metzelaar wilde zoomaar de zeereep afrijden om op het strand verder te tuffen. „Dat doen we in Amerika altijd” vond hij. Vriend ten Haaf en ik meenden echter, dat het veiliger was boven op de Boulevard uit te stappen en verder te voet te gaan. Daar gingen we, in verspreide orde liepen we naar het Noorden, ijverig zoekende. De eene paal na de andere werd afgelegd en ten slotte naderden we al aardig IJmuiden. Van de mola echter geen spoor en ik begon nu sterk te twijfelen of het dier wel ten Noorden van den Zeeweg lag. „Al wordt het vannacht 12 uur, we moeten het beest vinden”, besliste Metzelaar. Het bleek nu dat ik me met de vindplaats vergist had, hoe meer ik er over nadacht, hoe minder ik me van de juiste plaats iets kon herinneren; eindelijk keerden we terug. De zaklantaarns gingen minderen, de mist werd al dikker en dikker, zoodat we de zeereep nauwelijks meer konden zien. Na geruimen tijd in Zuidelijke richting gewandeld te hebben, kregen we het gevoel ons niet meer te kunnen oriënteren. Waren we het eindpunt van den Zeeweg al gepasseerd? Zouden we Zandvoort niet reeds voorbij zijn gekuierd?

Juist op het moment, dat we de moed gingen verliezen schemerde er iets. Het was de langgezochte maanvisch, half onder het zand gestoven. Jammer genoeg was de visch erg gehavend, groote lappen vleesch waren er afgesneden, terwijl ook het skelet vernield was. De geheele visch, die ver over de honderd pond woog, mede te nemen had dus geen zin. Bij het zwakke schijnsel van de uitgeputte zaklantaarns vond Metzelaar een paar parasieten in de kieuwen die onmiddellijk in de formaline gefixeerd werden, een paar darmparasieten gingen ook het buisje in. Tenslotte werd de kop er afgesneden en meegenomen. De schedel met inhoud ging den volgende dag naar het Instituut voor Hersenonderzoek te Amsterdam. Het was nu intusschen reeds over achten, en Metzelaar herinnerde zich plotseling dat hij te eten gevraagd was bij vrienden op Bloemendaal. We spraken hem moed in, en een half uur daarna stond hij, de zak met de maanvischschedel in de hand, voor z'n gastheer.

Een paar dagen daarna werd er op Texel een kleine maanvisch gevonden, die in z'n geheel naar Amsterdam ging, het skelet van deze mola die ongeveer 30 cm. lang was werd geprepareerd en bleef dus behouden.



Foto 3. Jonge Tuimelaar (*Tursiops tursio*) lang ± 1.6 M. Strand ten Zuiden van Zandvoort.

16 Januari 1927.

Foto JAN P. STRIJBOS.

Het is wel merkwaardig, dat bijkans alle maanvischvondsten in ons land plaats vonden in het begin van December. De zonderling gebouwde maanvisch ook wel molensteenvisch genoemd, behoort tot de orde der Vastkakigen en kan beschouwd worden als een overspecialiseerde soort, die slechts zelden aan de Nederlandsche kust verdwaalt.

Januari 1927.

JAN P. STRIJBOS.

VOORJAARSVREUGD.

TEGENOVER het raam, dat mijn schrijftafel verlicht, staan in den tuin op een meter of 5 afstand, twee zilverlinden, ter wille van den priëlvorm, als treurboom gesnoeid: de jonge twijgen, die 's zomers uit de kroon naar boven groeien, worden daartoe 's winters weggesneden.

Bast van die twijgen dient ieder jaar een rooden eekhoorn voor 't stoffeeren (denk ik) van z'n nest. Telkens, in Februari komt hij (of zij?) geregeld ons vermaken met z'n onschuldig boomplunderen. Eerst bijt hij een ringetje uit de schors; dan, hangend aan de achterpooten, trekt hij de bast van den tak, die tegelijk opdraaiend tot een keurig rolletje (maar misschien doet de bast dat uit zichzelf?). Dan weer naar een andere tak en zoo bewerkt hij er drie of vier. Welk een vreugd der oogen verschaft toch de natuurlijke gratie en behendigheid van een dier in vrijheid! Dat spiedende kopje, die roerige pluimstaart! Soms neemt hij die rollen, saamgebundeld tot een groote bal in den mond mee naar den grooten ceder, die wat verder in den tuin staat, een van wier takken hij met een koenen sprong uit de linde bereiken kan, en verdwijnt er mee naar den tuin van de burens, aan den overkant van de straat, waar hij geloof ik, zijn nest heeft; hoe 't diertje dien vrij harden bast gebruikt, om zijn jongen in te koesteren hadden wij ons dikwijls afgevraagd.

Dezer dagen heeft hij zelf ons antwoord gegeven door pal voor onze oogen de bewerking van de grondstof te komen verrichten. Hij spleet de schors met de tanden (en nagels!) uiteen; het lint werd tot tien en twintig linten (denk ik) en eindelijk tot draden uiteengescheurd, daarna met de voerpootjes en den mond duchtig dooreengewoeld, en zeker met speeksel bewerkt. Eindelijk had hij een groote sponsachtige massa, die wel leek te zijn wat zeelui „werk” noemen, uitgeplozen touw; een massa wel 5 of 6 maal zoo groot in omvang als hijzelf met zijn staart er bij, en die hij vervolgens ging overbrengen naar elders, naar zijn nest blijkbaar. Van tak tot tak sleept hij den buit voort, die telkens vasthaakt aan twijgjes en dan behendig met rukken wordt losgepeuterd en voortgetrokken. 't Was alleraardigst, het diertje zoo ingespannen te zien werken.

Dat was gisteren morgen. Dien middag heeft de tuinman beide linden gesnoeid, en toen de eekhoorn van morgen terug kwam vond hij nog slechts kale blanke stompjes waar de malsche twijgen waren geweest. Teleurgesteld zeker, bleef hij geen minuut in dezen boom, liet zich langs den stam zakken, huppelde 't groote grasveld over en beklom een hooge berk achter in den tuin. Niet ver vandaar is de bladerhoop en de aanmaakplaats van teelaarde; de weggesnoeide twijgen waren daar neergeworpen om later te worden verbrand. Is hij daar toen nog zijn voorraad gaan aanvullen? Wij hebben hem toen niet willen volgen uit vrees hem te verjagen, maar van middag was een der twijgen van den hoop wit afgeschild. Dit kan een twijg zijn geweest die na 't schillen gesnoeid is geworden. Wij durven dus niet beslissen, of 't eekhoorentje z'n grondstof is gaan zoeken en gevonden heeft.

* * *

Aan de takken van een dezer zilverlinden hangen twee voederkastjes, geregeld gevuld met hennepzaad. Daar vliegt het maar al af en aan, soms drukker soms minder druk, maar den heelen dag, van zonsopkomst tot 't donker. Wel een tiental zwartkopmeezen en zwarte meezen, één koolmeezenpaar en een eenzame pimpelmees amuseeren ons den heelen dag met hun gefladder en getjilp. Ze morsen schandalig wanneer, de kastjes pas gevuld zijn. Voor elk graantje dat ze pikken, vallen er dan wel twee op den grond, zoo